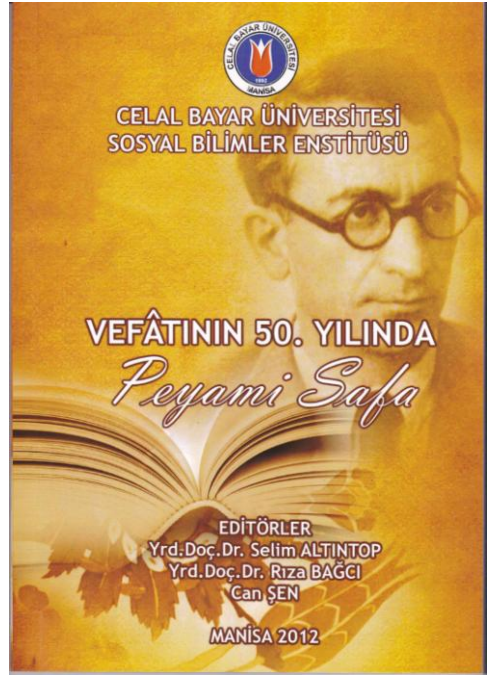

PEYAMİ SAFA İÇİN YENİ BİR KAYNAK KİTAP: “VEFATININ 50.YILINDA PEYAMİ SAFA”¹

Okt. Esra AKPINAR

Yaşar Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu,
Türk Dili Okutmanı

Dokuzuncu Hariciye Koğuşu, Yalnızız ve Fatih-Harbiye, Matmazel Noraliya'nın Koltuğu gibi Türk edebiyatının önemli eserlerinin sahibi, Modern Türk Edebiyatı'nın kuşkusuz en önemli yazarlarından biri olan usta romancı, fikir adamı ve gazeteci Peyami Safa (1889–1961) 2011 ve 2012 yılında vefatının 50. yılı dolayısıyla birçok üniversite tarafından çeşitli anma toplantıları, sempozyumlarla anıldı. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü de bu anma etkinlikleri çerçevesinde Peyami Safa adına bir kitap yayınladı. Yrd. Doç. Dr. Selim Altıntop, Yrd. Doç. Dr. Rıza Bağcı ve Can Şen editörlüğünde hazırlanan, farklı disiplinlerden akademisyenlerin makalelerinden mülhem olan bu kitap, Peyami Safa üzerine çalışanlar için iyi bir kaynak niteliğindedir.

Kitabın başında yer alan “Sunuş” kısmında Peyami Safa hakkında kısa bir bilgi verildikten sonra eserin ortaya çıkış amacından söz ediliyor. Sonrasında Peyami Safa ile ilgili 13 adet inceleme ve araştırma yazısı yer alıyor. İlk makale Prof. Dr. Kenan Erdoğan'ın Peyami Safa'nın babası ünlü şair İsmail Safa'nın yaşamı ve sanatı hakkında bilgi verdikten sonra “Tehlil” adlı şiirini incelediği çalışmadır. Prof. Dr. Nurullah Çetin'in anlatıcı, zaman, mekân, şahıs kadrosu, anlatım teknikleri, dil ve üslup açısından tahlil ettiği *Fatih-Harbiye* romanı, bir diğer makalede Yrd. Doç. Dr. Rıza Bağcı tarafından doğu-batı çatışması

¹ *Vefatının 50.Yılında Peyami Safa*, Editörler: S. Altıntop, R. Bağcı, C. Şen, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayını, Manisa 2012, 149 s.

çerçevesinde mekân ve kişiler bazında incelenmiştir. Yrd. Doç. Dr. Muzaffer Çandır Peyami Safa'nın romancılığı hakkında bilgi verdiği makalesinde ayrıca yazarın gençlik dönemi eserlerinden olan *Mahşer* romanını geniş çapta incelemiştir. Yrd. Doç. Dr. İmran Gür modernist romanın Türk edebiyatı içerisindeki ilk basamaklarından biri olan *Matmazel Noraliya'nın Koltuğu'nu* modern bilinç ve korku şuurunu bağlamında incelemiş ve ilgi çekici tespitlerde bulunmuştur.

Asıl ününü romanları ile yapan Peyami Safa ne yazık ki hikâyeci olarak pek tanınmamış, eserleri fazla baskısı olmadığından ötürü okurlara ulaşamamıştır. Bu kitapta Peyami Safa hikâyeci yönüyle de karşımıza çıkar. Belki birçok kişinin haberdar bile olmadığı hikâyeleri akademisyenler tarafından farklı açılardan ele alınıp incelenmiş, dikkate değer bulgulara ulaşılmıştır. Safa'nın hikâyeciliği hakkında kısa bir bilgi veren Ömrüm Işıkyay yazısında *Anadolu'da Bir Gece* ile *On Dört Yaşında Bir Adam* hikâyelerinin mukayeseli olarak incelemesini yapar. Safa'nın bir başka hikâyesi *Selma'nın Üzüntüsü* Asu Ersoy tarafından dilbilimsel bir çalışma olarak kelimeler arası anlam ilişkiler bakımından incelenmiştir. Kitapta farklı disiplinlerden akademisyenlerin yaptığı çalışmalardan biri Erva Bağcı'nın Safa'nın *Küçük Alp'in Yıldızı* adlı hikâye kitabında yer alan dört hikâyeyi (*Küçük Alp'in Yıldızı*, *Tilkinin Verdiği Ders*, *Küçük Hurma Ağacı*, *Benli Veli*) çocuk eğitimi açısından incelemesidir. Bağcı hikâye tahlillerinin amacını sunduktan sonra uyguladığı yöntemi de belirtir. Bulgularını konu, kişiler, zaman, mekân, dil ve üslup, bakış açıcı ve anlatıcı, olumlu iletiler ve olumsuz iletiler olarak sekiz ayrı başlık altında verir. Sonuç kısmından sonra bir de Öneriler başlığı açılmıştır ki burada yazar incelediği hikâyeler neticesinde vardığı sonuçları, konuyla ilgili yapılabilecek çalışmaları ve nelerin dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir.

Peyami Safa'nın Atatürk hakkındaki eseri ve görüşleri Can Şen ve Fevzi Yetkin, Kazım Karabekir hakkındaki eseri de Hüseyin Özdemir tarafından ayrı birer makale olarak ele alınmıştır. Ergun Göze'nin kızı Zeynep Uluant anılarına, babasından duyduklarına istinaden Ergun Göze-Peyami Safa dostluğunu anlatan farklı ve bilgilendirici yazısıyla Safa'nın bilinmeyen yönlerini sunar.

Kitapta yer alan en dikkat çekici makalelerden biri Peyami Safa hakkında yazılmış/yayımlanmış kitap ve tezlerin yer aldığı çalışmadır. Can Şen araştırmacılar için temel bir kaynakça vermek amacıyla hazırladığı "Peyami Safa Hakkındaki Kitap ve Tezler" adlı makalesinde bu zamana kadar yapılmış tüm çalışmaları Kitaplar, Yüksek Lisans Tezleri ve Doktora Tezleri olarak kategorilere ayırıp çalışmanın yapıldığı yahut basıldığı yıla göre kronolojik bir sıralamayla verir. Kitabın sonunda ise Mustafa Aslan'ın Peyami Safa'nın vefat tarihi için yazdığı tarih kıtası yer almaktadır.

Bu kitap vasıtası ile görülmüştür ki Peyami Safa'nın, ölümünün üzerinden 50 yıl geçmesine rağmen eserleri bugün de ilgiyle okunmaya devam ediyor. Romanları dışındaki fikir yazılarında dile, edebiyata, estetiğe, kimlik

meselesine ve kültürel değerlere dair ortaya koyduğu düşünceler tazeliğini koruyor. Peyami Safa üzerine çalışma yapan yazar ve akademisyenler, onun hâlâ bitmeyen bir ilgiyle okunuyor olmasının sırrını, toplumsal konuları kavramadaki becerisine ve dil ve üsluptaki ustalığına bağlıyor.

Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından hazırlanan bu kitap Safa'nın edebiyatımızın farklı türlerinde vermiş olduğu eserlerini değişik bakış açıları ile değerlendiren yazıları bir araya getirmesi ile araştırmacılara, Safa okurlarına yeni bakış açıları sağlaması bakımından dikkate değer bir çalışma olmuştur. Ayrıca eserin basılı hâline ulaşamayanlar için Enstitü'nün internet sayfasından pdf olarak yayımlanması da önemli bir husustur.² Emeği geçen, makaleleri ile ufukumuzu açan hocalarımızı, araştırmacılarımızı kutluyor, bu alandaki çalışmaların sürmesini temenni ediyoruz.

² Esere <http://www2.bayar.edu.tr/sosyal/yayinlar.php> adresinden ulaşılabilir.